

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van **Dr. K. Schilder, Dr. C. Tazelaar en Prof. Dr. J. Waterink**

Medewerkers: Dr. H. A. van Andel, Solo; Dr. R. E. van Arkel, Utrecht; Dr. Henry Beets, Grand Rapids; Dr. C. Bouma, 's-Gravenhage; Dr. K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr. F. W. Groshede, Amsterdam; Prof. Dr. T. Hoekstra, Kampen; Dr. G. Keizer, De Steeg; Dr. B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr. C. Lindeboom, Amsterdam; Dr. S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr. J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr. F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr. D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Dr. A. Ringulda, Soerabaja; Dr. J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr. J. Thijs, Zwolle; Dr. J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr. D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. J. D. Wielenga, Franeker; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris der Redactie:

Dr. C. TAZELAAR, 2e Const. Huygensstr. 77, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 53 - Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 35 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Iets over de gegevens van de nieuwere zielkunde in verband met den ambtelijken arbeid. II. — Uit de Schrift: Boete- en Bededag. (2 Petr. 3:10.) — Kerkelijk Leven: Over het nieuwe concept van Dr. J. G. Ubbink. VI. — Het Boek van de Week: De Godsdienst van Israël. — Uit het Pol. en Soc. Leven: Werkstaking. III. — Uit de Buitend. Kerken: De actie van de jongereformeerden in Zwitserland. III. — Perschoorw. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Iets over de gegevens van de nieuwere zielkunde in verband met den ambtelijken arbeid.

II.

Indien er één naam in de nieuwere zielkunde geheel tegenstrijdige gevoelens heeft gewekt, dan is het de naam van Freud. Hij werd, om een cliché te gebruiken, beurtelings vergood en verguisd, als een wezen van hoogere orde vereerd en als een van de slechtste uitwassen van ons geslacht misprezen. Zoals gewoonlijk, ligt ook hier de waarheid in het midden, misschien iets meer naar den kant van de blaam dan van den lof. Het is moeilijk, bij Freud uit elkander te houden zijn psychologisch-methodische instelling en zijn principiële-moraal gedachtengang.

Gezien vanuit den gezichtshoek der Christelijke ethiek is de leer van Freud in menigerlei opzicht verderfelijk. Wanneer we letten op den invloed, dien Freud gehad heeft, bij vele jongemensen, dan moeten wij — en ik meen in de praktijk vele bewijzen hiervoor gevonden te hebben — zeggen, dat Freud misschien meer vernietigde jonge levens voor zijn rekening heeft te nemen dan schandaalblaadjes als Pan en De Zwartte Kat toen die nog bestonden.

Maar anderzijds kan niet ontkend worden, dat Freud de aandacht gevestigd heeft op verschijnselen, die inderdaad in het leven niet slechts voorkomen, maar in velerlei gevallen het leven kunnen beheerschen. De verdringing als verklaringgrond voor het gedrag van menig een, voor de belevingen van menig een, is tenslotte een meening van Freud. En met het gegeven van de verdringing is ook in het optreden van de leden eener gemeente tegen elkander en tegen de ambtsdragers zoo heel veel te verklaren. Zelfs kunnen wij zeggen, dat merkwaardige feiten, die op het eerste gezicht zich aan de verklaring schenen te onttrekken, klaar worden, wanneer wij denken aan de groote betekenis van de verdringing in het leven. Dat het bij zulk een verdringing in de eerste plaats aankomt op het analyseren van den toestand, op het indringen in het verdrongene, waardoor bereikt wordt dat een in het verleden weggedrongen gebeurtenis weer open komt te staan voor de menschen, wat dan weer tengevolge heeft, dat hij los komen kan van datgene wat tot dusver hem bevangen hield, en wat dikwerf scheeve richting gaf aan zijn leven, dat heeft Freud ons in ieder geval geleerd. En dat hier de ambtelijke praktijk dikwijls uitnemende aanknopingspunten vindt, heeft meer dan een Dienaar des Woords, die op voorzichtige wijze van hetgeen in de Freudiaansche school aan bruikbaar materiaal aanwezig is, zich bediende, ondervonden.

Terecht toch werd onlangs door Kohnstamm in 't tijdschrift „Predikant en Dokter” erop gewezen, dat onze predikanten veel meer kennis dienen te hebben van de gegevens der zielkunde, dan tot dusver het geval was.

Te lang nog is het kostelijk materiaal, dat de zielkunde ons verschaft, schier uitsluitend het eigendom geweest van psychiaters en van enkelen, die zich voor het vak interesseerden. Is het niet de roeping van hem, die elken dag straks de zielen aan zijn zorg zal zien toevertrouwd, om in te dringen in de kennis van die zielen? Zeker, daartoe moet allereerst het leven des geloofs worden gekend, moet ongetwijfeld de zieleworsteling van den vrome voor hem een bekend terrein zijn. Maar

achter dit alles ligt toch de wetmatigheid voor het natuurlijke leven. Wedergeboorte en geloof veranderen niet de wetten, volgens welke wij, ten formeelen gezien, leven. En de verhoudingsverhouding is niet van invloed op de levens- en groeiwetten voor de kinderziel. Dat wil dus zeggen, dat in het leven des geloofs vele en velerlei gebeurtenissen verklaard dienen te worden op een basis, van de algemeene wetmatigheid voor het menschenleven. Daarom is het zoo noodzakelijk, dat ook onze Dienaren des Woords kennis nemen van hetgeen er op het terrein van de nieuwere zielkunde aan kostelijk materiaal hun wordt geboden.

En enkel voorbeeld moge duidelijk maken wat wij boven bedoelen.

In een gemeente, die wij Y zullen noemen, was een broeder, die ongetwijfeld tot de begaafden behoorde. Hij was beter ontwikkeld dan de meesten, had door zelfstudie kennis gekregen op velerlei gebied; hij had het vertrouwen gewonnen van menig een; hij was ver gevorderd in de kennis van de waarheid; zijn leven was weliswaar niet langs al te vlakke baan gegaan, maar zoowel in als buiten den kring van de gemeente had hij de achtting weten te verwerven en te behouden.

Eén ding viel echter bij dezen broeder op. Hij was, hoewel tegenover ieder een altijd begripvol en vriendelijk iemand, tegenover den predikant der kerk van Y uiterst moeilijk. Hij eischte van de Dienaren des Woords, die achtereenvolgens de kerk te Y dienden, getrouwe plichtsbetrachting; op zichzelf natuurlijk goed. Hij eischte „bestudeerde preeken”, die niet gelezen werden, preeken op de hoogte van den tijd; hij eischte, dat de predikant de catechisanten aan zich wist te binden; dat hij op de catechisaties de gevaren voor het jeugdleven behandelde; dat hij geregeld huisbezoek deed met de ouderlingen; dat hij daarbij zijn herderlijke plichten vervulde tegenover zieken, zwakken, ouden van dagen, enz. Nu was de gemeente te Y niet zóó groot, dat de predikant niet aan redelijke eischen zou kunnen voldoen uit hoofde van tijdsgebrek. Maar het merkwaardige was, dat ook de meest conscientieuze Dienaar des Woords, ook de meest begaafde, altijd moeite had met dezen broeder. Hij was binnen een jaar, nadat er een nieuwe predikant in zijn gemeente gekomen was, zeker wel met één klacht tegen hem op den kerkeraad geweest en hoewel deze broeder nimmer naar buiten propageerde en veel minder tegen den predikant stemming wakte („daarvoor is hij te verstandig”, zeiden de menschen), was het toch zoo, dat de predikanten in de betrokken kerk het gevoel hadden, dat zij het den betrokken broeder nooit naar den zin konden maken; eigenlijk was deze situatie ontstaan, dat de predikanten, de een na den ander, een beetje bang waren voor dezen broeder. Hij weigerde permanent, ook al werd hij dikwijls tot het ambt geroepen, het ambt van ouderling of diaken te aanvaarden. Hij meende, dat zijn tegenwoordigheid in den kerkeraad daar een conflict tengevolge zou kunnen hebben. Misschien had hij daarin wel gelijk.

Jaren lang duurde deze toestand. Van zijn 30ste tot zijn 56ste jaar heeft deze broeder het een zevental, meest jonge, predikanten, die in dien tusschentijd de kerk te Y dienden, bijzonder lastig gemaakt. Totdat een van deze jonge predikanten den moed had om eens kalm met hem te gaan spreken. De betrokken jonge predikant, die zich de moeite gegeven had, zich in te werken in de nieuwere psychologische literatuur, oordeelde terecht, dat hier wat achter moest zitten. Het feit alleen reeds, dat deze predikant naar hem toekwam om te probeeren eens wat te gaan graven achter datgene, wat oppervlakkig zichtbaar was, gaf aan den betrokken broeder het besef, dat hier wat bijzonders ging gebeuren. Hij voelde zich niet heelmaal meer op zijn gemak. En werkelijk wist de jonge Dienaar des Woords het bij dezen voor al zijn voorgangers zoo lastigen broeder zoover te brengen, dat hij zijn vertrouwen won. De betrokken broeder was zichzelf bewust van het feit, dat hij lastig was voor de predikanten, maar hij meende daarmee volkomen te arbeiden in de lijn

van zijn roeping als lid der gemeente. „Of er dan niet wat achter kon zitten?” vroeg de jonge predikant. „Waarom hij dan juist tegenover de dominees zoo veeleischend was?” Onze broeder vond, dat de dominee zoo'n heerlijk, maar ook zulk een geweldig verantwoordelijk werk had en dat hij zijn werk toch wel heel dankbaar moest verrichten, omdat hij tot zulk een gewichtige taak was geroepen. Zeer lang duurden aanvankelijk de besprekingen tusschen predikant en gemeentelid. De menschen zeiden: „hé, wat merkwaardig, andere dominees vermeden dezen broeder liefst een beetje, deze jonge dominee zoekt hem op”.

En het slot was, dat de jonge predikant met zijn gemeentelid den toestand had geanalyseerd. Wat bleek? De lastige broeder had als 16—17-jarige jongen groote boegerte gehad predikant te worden. Hij had alles in het werk gesteld om zijn ideaal te bereiken. Maar de financiële omstandigheden waren van dien aard, dat hem de weg naar den kansel gesloten bleef. Die begeerte nu om zelf predikant te worden, was door den betrokken broeder verdrongen. Als gevolg daarvan kwam er bij hem een reactie tegen de predikanten. Immers, onbewust hief hij zichzelf op door zijn kritiek op de Dienaren des Woords, en wendde hij zijn gevoel van onvoldaanheid af op het begeerde ambt.

En nu is dit het eigenaardige van een verdringing, dat zij, wanneer zij voorzichtig en wijs wordt geanalyseerd, in den regel verdwijnt. Ook bij dezen broeder kwam inzicht in zijn eigen fout en als gevolg daarvan een wijziging in zijn houding.

Nu denke men echter niet, dat menschen, die het een dominee lastig maken tengevolge van een verdringing, allemaal menschen zijn, die zelf graag predikant hadden willen worden en die begeerte verdrongen hebben. Integendeel, zeer dikwijls komt het voor, dat een stille zonde, dat een verborgen kwaad, een tolkens terugkerende neiging tot overtreden iemand een instelling geeft naar het overdroven conscientieuze jegens anderder houding. Meer dan eens is de man, die leeft in overspel, het meest scherp, wanneer hij handelt over de zonde tegen 't zevende gebod, het meest veeleischend tegenover een predikant in zijn preek over Zondag 41. Natuurlijk kunnen wij thans niet breed op deze dingen ingaan. In elk bijzonder geval is nadere analyse noodig.

Dit nu is de groote verdienste van Freud en zijn school — want meer nog dan door Freud zelf is door onderscheidene van zijn leerlingen de oorspronkelijke Freudiaansche idee van de verdringing ontwikkeld — dat zij ons leerden, dat allerlei kwaad beter kan worden bestreden doordien men tot den wortel gaat, dan doordien men de takken telkens alkapt. Eigenlijk weten wij dat ook wel. Wieden betekend niet, de onkruidplantjes bij den grond afknippen en dan zijn ontevredenheid en zijn teleurstelling uiten wanneer het onkruid altijd maar weer opkomt. — neen, wieden is iets anders, wieden is den wortel uit den grond trekken. Zoo zullen wij ook tot den wortel van het kwaad en tot den wortel van iemands gedrag moeten gaan, zullen wij waarlijk aan moeilijke menschen zielszorg kunnen verrichten en het kan niet ontkend worden, dat Freud in dit opzicht verdiensten heeft.

Daarbij komt nog iets.

Hoezeer wij ook afzijdig staan tegenover Freuds aanvankelijk geopperde meening, dat tenslotte de libido, de sexuele lust, de oerbron is, waaruit allerlei levensgedragingen voortkomen, toch staat wel vast, dat het sexuele leven en de sexuele aberraties veel breder plaats in het leven innemen dan men ook, en juist in positief Christelijken kring, heeft willen erkennen. Van der jeugd af aan dreigt op dit terrein een ernstig gevaar. De zielszorg heeft vooral ook bij jonge menschen te bedenken, dat er een niet geringe mogelijkheid bestaat, dat in hun leven het sexuele kwaad een dominerende factor is. In die ontwikkeling kan dat kwaad zoowel remmend als richtinggevend werken; het is mogelijk, dat zij door het kwaad te overschatten hun macht tot weerstand verliezen, als ook

dat zij door het kwaad te onderschatten hun beschikbare kracht tot verzet niet aanwenden. Het is natuurlijk moeilijk om in een blad als het onze in open termen over deze dingen te schrijven. Ook hier geldt, dat een goed verstaander slechts een half woord nodig heeft.

Maar evenzeer is het waar, dat de ambtsdragers kennis moeten hebben van de moeilijkheden, die er op dit terrein zijn. Er bestaat op dit gebied helaas bij sommige mensen, die geroepen zijn tot leiding, zulk een onverantwoordelijke nalatigheid.

J. W.

UIT DE SCHRIFT

Boete- en Bededag¹⁾.

Maar de dag des Heeren zal komen als een dief in den nacht. 2 Petr. 3:10.

Wij worden opgeroepen tot een algemeen boete- en bededag. De nood klemt: de geesten laten zich niet binden. Door ons niet; en dat kan goed zijn, voor hen en voor ons. Door God niet; en dat zal ons met hen samen sturen naar het uiterste gericht.

Boete- en bededag.

Het is zeker, dat wij in onderscheiden kerken zullen horen spreken van den naderenden oordeelsdag. En wij zullen horen zeggen, dat die dag nabij is, dat hij nadert, dat de voortekenen er zijn. We zullen horen, dat ze onmiskenbaar zijn. Het veel misbruikte, vaak ondoordachte woord „kennelijk” zal het „kennen” weer.....

Ja, wat zal het weer?

Zal dat gemakkelijke woord het kennen des geloofs opwekken? Of soms belemmeren, vertragen, verslappen?

* * *

Dit laatste zal het zeker doen, indien wij niet op onzen boete- en bededag ons bewust blijven voorhouden, dat de „dag des Heeren” ook al weer niets anders dan geloofs-stuk is.

Geloofs-stuk; en dus niet te bewijzen.

Geloofs-stuk, en dus ook voor degenen, die „aan” hem gelooven, nimmer te „kennen”, en nog minder te „beprekenen” uit de „voortekenen”.

Zeker, daar was eens, anno plm. 29 n. Chr., een „stille ure” waarin Christus tot enkele met name genoemde discipelen zat; wanneer zij deze dingen ziet gebeuren, zoo weet, dat het nabij is, voor de deur.

Maar dat heeft Hij dan ook gesproken van den ondergang van Jeruzalem. Althans daarvan in de eerste plaats. En wij mogen dat woord niet een andere dateering geven, noch de handbeweging van Jezus, toen Hij heel bepaald naar die ééne stad wees, zoo ongemerkt, en zoo „stichtelijk”, een ruim dominees-gebaar laten worden, alsof Hij had willen wijzen niet naar Jeruzalem, heel bepaald, doch in de onbestemde ruimte, naar alles.....

* * *

Of dan niet, zoo vraagt iemand, de profetie van Jeruzalem's val eschatologisch is? En of niet de ondergang van die stad opgenomen wordt in dat groote proces van Gods doorgaande werk op Zijn doorgaande „dag”, waardoor Hij in den ondergang van „laatste wereld” eens tot volkomen uitwerking komen laat, wat reeds aanvankelijk zich concreet liet zien in Jeruzalem's verderf?

Zeker, antwoorden wij.

Maar men bedenke toch wel, dat de laatste dingen zeventigmaal zeven maal geweldiger zijn in hun ontwikkeling dan de eerste. En dat de profetie zich in haar prediking wel immer aansluit bij hetgeen in een concrete situatie — politiek, sociaal, nationaal, internationaal — aanwezig is, en toen kwam te staan in het licht van het profetische Woord, doch dat de onzichtbare krachten, die in dat zichtbare gebeuren werkten van Gods wege, altijd, ook toen, onzichtbaar bleven, geloofstuk bleven, en in die tastbare, concrete, gegeven werkelijkheid van toen slechts een aanvankelijke ontleding hebben gehad, ter eener zijde. Gelijk ook — dit ter anderzijde — de verwikkelingen groter, aldoor groter worden, en de knopen dichter, en de complicaties verwarrender, en de in al het bestaande, in kerk en wereld (beide!) werkende energieën al meer onzichtbaar, ongrijpbaar, onkenbaar, onbemoenbaar.

Zoodat — indien dit laatste waar is — het voor een geloovigen heuschen professor al moeilijker worden zal, te zeggen, wat zulk een eschatologisch voortekenen is. En voor een niet-geloovigen professor, die echter zou uitgaan van het felt, dat er een kerk is, die den bijbel uitlegt, eveneens al bezwaarlijker worden zou, vast te leggen, welke gebeurtenissen nu als even zoo vele werkelijke voortekenen die kerk, op het eigen standpunt van die kerk en van haar bijbelgeloof zelf, zouden moeten wakker schrikken.

Zoodat — indien de zoeven gegeven opmerking, vooral in de laatste woorden over de energieën waar is — de volksredenaar, die aan den nood der tijden weer een hapje heeft, en die waarachtig kans ziet, de mensen te suggereren, dat zijn stof al makkelijker en pakkender wordt, het mis heeft, angstigmakend mis. Mis.

* * *

Welnu, dat laatste zinnetje van daareven, (de energieën worden, werken meer en meer onzichtbaar) IS waar.

Niet alleen leert ons dat de Schrift, die ons zegt, dat naarmate God verder komt met de kerk, de TEEKENEN (en dus ook de „VOORTEKENEN” als TEEKENEN!) al minder worden, en dat wij dus, onder het verder komen, al MEER „nomina” bij de onpopulaire, en al MINDER „nomina” bij de populaire redenaars moeten gaan zoeken²⁾, maar ook

ligt dit in den nuchteren loop van de dingen, in de ontwikkeling der toestanden, zelf.

Wat zijn bijvoorbeeld — om maar iets te noemen — oorlogen? De meestal gelokaliseerde oorlogen, die vroeger, toen Jezus profeteerde op aarde, gebeurden, waren veel kleiner, veel ruwer, daardoor ook veel openhartiger, dan h.v. de tegenwoordige woordoorlog, en gedachten-oorlog. Als de pers liegt, accenten verlegt, beginselen maakt voor wie betaalt, als oorlogs- en vredeslectuur (die beide!) „stemming” maakt op onzuivere manier, problemen verhaspelt, haat zaait, niet naar de meening van den allen-richtenden Geest, doch naar het verdeelprincipe van de met-of-zonder-ons optrekkende klikkjes, dan is dat geen zichtbare oorlog, en geen hongersnood, en geen ruoermakend ding. Maar het is met dat al toch maar een veel en veel sterkere openbaring, en dan internationaal, van diezelfde kracht, die in voormalige en tegenwoordige bloedvrugende oorlogen — die immer jongste-dag-woorden loswerkende oorlogen — slechts een aanvangs-ontlading had.

Fijngevoelheid voor Gods „tekenen” zal dus niet zoozeer bij hem zijn, die datgene kan „opmerken”, wat het volk om den populaireren crisis-woordenrammelaar, dien sta-in-den-weg voor de verschijning voor ons oog van de gerichtsengelen, gretig en angewasschen samenscholen doet, — doch ze zal bij hem zijn, die stille geruchten weet te onderkennen, die stil kan worden, niet zoozeer als er ergens een brutale leugenprofetie zoo hard knaart, dat het warempel in de krant komt, doch wanneer hij Paulus in proza hoort zeggen (2 Thess.:2) dat God op den weg, die naar den Antichrist ons leidt, „zenden” zal een „energie” van „dwaling”, daarom dat ze de liefte der waarheid (openbarings-waarheid) niet hebben gewild.

„Zenden”, — dat is in dit verband onzichtbaar. En langzaam. Maar taal.

„Energie”, die „gezonden” wordt, — daar „merkt” men zoo niets van; misschien is de populaire legkaartlegger, die de trommelslager-voorspeller van den inner uitgestelden jongsten dag, daar zelf reeds aan ten proef.

„Dwaling”, — neen, dat is niet de knerpense vloek, dat is niet, dat wat in de krant komt; dat is wat over de krant heenvaart, wat er dóór heen trekt. Dat is dat stille, geluidloze gif, dat ook over hen komt, die er zoo tegen kunnen daveren. Ook over ons.

* * *

Nu komt het er dus op aan, onzen boete- en bededag niet te bederven.

Neen, ik loochen niet, dat wat onzen tijd beweegt, inderdaad is een neerslag, een instrument, een houder, een ontlatingsgelegenheid voor de krachten, die den jongsten dag inderdaad zullen maken.

Ik loochen alleen, dat men er één enkel geloofs-woord over zeggen kan, zonder een OOK OP DIT PUNT WEER VAN ONDEREN OP zich uit wat voor oogen is loswerkend GELOOF; ik loochen alleen maar, dat men aan die griezeldingen, die men als redenaar en schrijver zoo dadelijk bij de hand heeft, nu het WEZENLIJKE voorbereidings- en waarschuwings-sein heeft, dat voor het GELOOF verstaanbaar is; ik loochen alleen maar, dat men den dag des Heeren kan zien aankomen, en kan narekenen aan de hand van dat, wat in de krant komt. En wat de gemoeienderen beroert, terecht. En wat de tranen perst in de oogen, terecht.

Dat wij om onze „dwalingen” h.v. NIET schreien, en in elkaars pers doodzwijgen of zwartverven wie maar probeert — al zou hij zich vergissen — te vragen, of er niet in den wortel een dwaling bij ons is, zie, dat is veel erger voortekenen dan een aardbeving, en dan het engelsche goud, al of niet in verband gezet met Transvaal. En daarover beleggen wij nu juist geen boete- en bededagen. Voor „De Reformatie” moet „Woord en Geest” een tijdsteekeken zijn, en omgekeerd (niet overslaan, dit laatste als „tu belieft”). Voor „De Bazuin”, „De Wekker”, en omgekeerd (als boven). Maar wie dat zoo ziet, die wordt belachen. Men mag dan ook alleen maar eschatologisch praten in de ruimte — bij ons, ellendelingen.

* * *

Hierom moge op onzen aanstaanden dag van boete en gebed drieërlei voor ons vaststaan.

De groote dag komt, maar hij komt als een dief. Niet om dat woord heen draaien. Hij komt onverwacht; en natuurlijk bedoelt de Schrift hier niet hen, die in den Kongo leven, of in Guinea, maar degenen, die in den cirkel der Woord-openbaring begrepen zijn. Als een dief: wij zullen met al onze tijdpreken en tijdwoorden geweldig schrikken, en overvallen worden. Dit zal onze laatste schaamte zijn: wat zijn wij nog een dik-huiden, ook in de laatste dagen. Wij luisteren niet fijn; wij hebben geen geduld voor „stille” geruchten.

Bezinning.

De groote dag komt, maar hij komt als een dief. Niet van dat woord weg-loopen. Indien wij, in onze „bezinning”, tot ons zelf komen, wij tot God, dan zullen wij begrijpen, dat niet een daverende vloek van „De Tribune”, of een gemeene plaat van de sovjets, in den hemel den grootsten toorn ontmoeten. Welneen, dat is onze „dwaling”. Energie van dwaling, o God, dat is straf. Straf. Vergelding. Kranten, die soezen; kerken, die diplomaten kronen; beginselen, die uitslijten; vage „voorstellingen”, die als „kennis” worden uitgekregen; jongelui, die over het paard getild worden, en van elkaar een comité maken voor een volgende brande-meeting; probleemstelling, die grondvragen voorbij gaat; — dat, dat is het. Wij moeten onze „dwaling” zien als voorbereiding van den jongsten dag. En daar merken wij juist zoo weinig van, precies even weinig, als de zieke van de bedorven lucht in zijn kamer.

Bekeering.

De groote dag komt, maar hij komt als een dief. Niet onder dat woord bezwijken. Want daar zullen toch er zijn, die geen „geveinsden” zijn, en daarom zullen ZIJ de „tekenen der tijden” wel verstaan. Ha, ze hadden immers nomina en omnia verbonden; en daarom waren ze zoo simpel en zoo

razend knap. Ze gaven aan de engelen de hand, en werkten op aarde stevig door. Als een dief in den nacht, dreunde het in hun ooren, o God, de wakers zijn dan zeker een kleine minderheid? Dus zal het oordeel worden **opgehouden** door 't waarachtig bidden. De boete- en bededag is moratorium voor het jongste gericht, overal, waar hij de geloovigen **nog in getale** waken leert. Want als er velen waken, kan het groote ding nog niet gebeuren. Toch komt die dag, toch komt hij naderbij. Dus weet ik, dat de scheiding doorgaat, de scheiding tusschen wakers en slapers, de scheiding tusschen nominazoekers en omnia-draaiers, de scheiding tusschen wie de dwaling onderkennen wil en wie met gebaren van afschuwen tegen Rusland, en zoo, zichzelf parmantig in zijn stoeltje handhaaft. En ik weet, dat het nu alzo besloten is, en dat het zoo moet gaan, en dat dit nu de weg is, waarlangs Hij komen wil.

Geloof.

K. S.

¹⁾ Naar aanleiding van den bekenden oproep voor aanstaanden Zondag.

²⁾ Nomina-namen (kennis); omnia-voortekenen (voorstelling, die zonder de nomina der openbaring altijd valsch is). Over het zich terugtrekken van het teken schreef ons blad reeds herhaaldelijk.

KERKELIJK LEVEN

Over het nieuwe concept van Dr J. G. Ubbink (VI.)

„Er moet meer proza komen, ook in de boeken van dr Ubbink”, — zoo liet ik me boven ergens ontvallen.

Ik kan het niet helpen, dat ik daar aan terugdacht, toen ik me voor het schrijven van dit vervolgartikel zette.

Meer proza. — Meer nuchterheid, vooral: meer concreetheid, meer bereidheid, om te (doen) staan op den beganen grond.

Want het gemengd gevoel van verbazing en medelijden, dat heel het boek door vasthoudt, wordt buitengewoon versterkt, als men leest, wat dr Ubbink nu eigenlijk wil met de kerk en haar leertucht (om ons tot die laatste nu maar te beperken).

* * *

Waarom is een boek als onlangs de heer A. Janse gaf, onder den titel „Van de Rechtvaardigen”, zulk een zegen voor ons volk, zulk een medicijn voor de vele doodzieken van deze dagen, zulk een scherpe veroordeeling van veel quasi-stichtelijk ongeloof, dat maar niet weten wil, dat het zijn redeneeringen altijd maar weer opzet buiten, en tegenover, de positie, waarin het geloof den mond slechts openen kan, staande tegenover den God der o-pen-ba-ring?

Als ik het wel zie, is dat hierom: wij genoemd boek (waarover we nog hopen te spreken) er zoo stichtend (en dus voor veler besef on„stichtelijk”) voor bedankt, ooit den bodem der concrete werkelijkheid te verlaten. En er evenzeer voor bedankt, de groote tegenstellingen, die de bijbel kent (kerk en wereld, verbondsvolk en vijandige gemeenschap, rechtvaardigen en onrechtvaardigen) zich in te denken, en straks den bijbel na te tekenen, naar de „meening” van het „vleesch”. Er is een harts-tocht in dit boek, die weer vraagt: wat staat daar?

Hoe bitter noodig het is, terug te keeren tot deze vraagstelling van den heer Janse, en zoo de „concrete” (iets anders dan zichtbare) werkelijkheid te vinden, die er immers moet zijn voor het besef van wie den God der Schrift op Zijn woord gelooft, — dat blijkt ook al weer uit het tragisch mis-verstand, uit de door en door ongezonde „houding”, waaruit dr Ubbink's boek geboren is.

O zeker, ook dr Ubbink heeft den mond vol van de „werkelijkheid”. Maar deze term is bij hem min of meer, en nog al vaag (niet-concreet), wie geërgt bedoelt. Vooral als „werkelijkheid” en „waarheid” tegen elkaar gaan strijden, en dan wel weer niet-strijden. Diezelfde „werkelijkheid” wordt bij dr Ubbink dan ook meer dan eens een bloote memoriepost, een stopwoord, een opschrift boven op het al te spoedig den lezer overgegeven cahier, waarin de auteur zijn onvervulde en onge-toetste verlangens met woorden naliep. Soms zelfs wordt ze ook „wetens of onwetens, willens of onwillens” als het terrein van Hagar, dat werk-terrein van de slavin, verlaten, om hoog in de lucht boven „Hagars” drukke dribbelpasjes met de „vrije Sara” te gaan zweven. Zweven! Als de beeldspraak niet al te gevaarlijk was, zou ik er bij voegen: zonder zelfs te ontdekken, dat de echte vrije Sara niet eens meegegaan is op dien zweeftocht, maar kalm beneden gebleven is.

Want, al is de beeldspraak wat gevaarlijk, er zit in dat laatste zinnetje toch diepe ernst. Indien wij ooit evangelisch zijn vrijgemaakt, indien er een evangelie is, indien God ons verlost heeft, onze gebeden verhoort, een volk waarlijk heeft, indien er iets is, dat aangenaam is, en wel luidt, en dat geschenk is van Hem, — dan kan dat alles alleen in de gegeven werkelijkheid te ontmoeten zijn. „Vluchten uit de concrete werkelijkheid”, dat is feitelijk bang zijn voor

de ple
achter
telen,
zijn ge
pen, v
als 66
wassch
bedoel
crete v
omdat
precies
Jahwe
werkel
waarop
Want
ik zie
máá
bare
heid v
dat zij
een a
wereld
komst
maakt,
zetten
ken!”
waarin
kunst-
ting” r
gen he
er bij
en Hag
Alleen
mogelij
woord

Och,
de ma
zin vo
dat is
van di
kerkve
ziet he
gader,
kerk, is
synode
en zich
die bel
God at
waar n
van d
onweze
door-
die G
de sec
kindere
Tege
Ubbink
alleen,
zwaren
als de
heeft v
hij wil
ken ku
zijn an
daar „
Kom
Strijc
„recht
daad d
dus in
haar ei
Ik ka
zoo ver
maakt
genste
wat de
geeft.

Voor
bepaald
Ga n
1. Er
reforma
2. Ma
wie afv
3. W
4. Ne
5. Me
kunnen
menten
6. Or
ineens
de wat
makend
schen
zelf. Da
H. Sch
Hoev
Zeker,
zichzelf
Maar e
lijkheid
weer n
creten
schen
form G
in en d
gecomb